

moremo zadovoljiti, ker zlovoljen se bo hudoval nad neprestanimi spopadi z našimi gospodstvaželnimi sosedi.

Čas, v katerem živimo, je tako važen v političnem oziru, da smo kot političen list s politiko čudno obremenjeni. Sicer pa politika v naših očeh ni sama sebi namen. Znalci bomo tudi kaj drugega povedali: bomo z našimi sosedi res pravi sosedi, to je enakopravni, in bodo meje potegnjene med nami. Sedaj pa je politika, ki jo zasledujemo, potrebno orožje, da si od protivnikov izvojimo svojo prostost in si zagotovimo obstanek. Druge besede nimamo kot besedo graje nad državniki in nasprotnimi strankami, ki nas silijo iskati si samopomoč, če hočemo živeti. Politika sedanjega časa zove se deklaracijska politika; drugo ne poznamo. Kar je v majniški deklaraciji 1917 izraženo, to je naša zahteva. Ne vemo, koliko obletnic bomo še obhajali po prvi obletnici deklaracije, dokler se naše pravične zahteve ne uresničijo. To vemo, da ob vsaki obletnici bo izraz naše samoodločbe bolj glasen, slišen vedno dalje. Ves svet in celo nebe naj izve o vnebovpijočih krivicah, ki se nam goče. Ali ne tečejo sirovi solze po licu? Ali ne vpjuje zoper onega, ki jih izžema. Z lic se namreč v nebesa vzdigujejo in Gospod, ki se da izprositi, se jih ne veseli.

Da je naša politika res deklaracijska, oziroma, da je deklaracija bila res izraz narodove želje po samoodločbi, o tem na podlagi tolikega števila podpisov in izjav ne more nikdo dvomiti. Gre torej le za pravico samoodločbe. Pravica samoodločbe je na vseh merodajnih mestih narodom priznana, vsi državniki vojskojučih držav so za njo. Žal, da nekateri izmed njih niso bili odkritosrčno za njo, ampak besede zlorabljajo za nova podjarmljenja. Toda načelo samoodločbe je svetovno priznano. Svetovna vojna se sicer za in proti temu načelu še bje in nadaljuje. Ali ker je mir brez zmage tega načela nemogoč, lahko rečemo, ne da bi bili preroki: Kakor gotovo bo vojne enkrat konec, tako gotovo bo sklen miru omenil zmago naše samoodločbe in s tem tudi zmago naše Jugoslavije.

Praskega jezika.

(Doma)

Lepo si nas navdušil, dragi „Slovenski Gosp.“, za pravice našega dragega jezika in s tem za pravice našega naroda. Pa vendar hočeš premilo opravilcevat t one, kateri znajo nemški in pridejo v skušnjavo, posluževati se brez potrebe nemščine. Ravno ti s svojo mehkobo, neodločnostjo in bojazljivostjo, da ne bi imeli kake škode, ali z upanjem, da dosežejo kake ugodnosti, škodujejo naši sveti pravici najhujše. Prvič s slabim zgledom: ravno kmet, ki ne zna nemščine, kaj rad šteje vse ugodnosti, napredek, bogatstvo, ugled, katerega mogoče ima človek, ki je vešč nemščine, samo na račun nemščine, ne pa na račun vseh drugih zmožnosti, večje strokovne izobrazbe, pametnega gospodarjenja in drugih vrlin. Drugič škoduje ugledu celega naroda: Kdo naj spoštuje naš jezik, če ga ne spoštujejo mi sami? Kdo naj spoštuje nas, če trepetamo pred kakim nemškutarskim uradnikom slugo ali trgovskim vajencem? Kak ugled najima od ljudstva izbrani župan, po samem cesarju potrjeni okrajni načelnik, če pozabijo slovenski, kakor hitro stopijo pred vrata kakega c. kr. urada? Kje bo tak moč žrtvovati imetek in kri za narod, kateri zaničuje s o rod mogoče v samo neopravičenem upanju, da mu bo davčni urad mileje odmeril davek, ugodneje rešil prošnjo ali pritožbo?

Zato proč z neodločnostjo, Vi, kateri znate govoriti nemški; imejte to za sebe, pa ne škodujte s tem narodu, ne dajajte slabega zgleda bolj neukim. Vedno imejte na misli, da je uradnik, trgovec, obrtnik radi vas, ne vi radi njega. Edino pravilno je, da tisti, ki hoče živeti med vami in od vaših žuljev, — rna slovenski; nepotrebno in nespametno pa je, da bi se zavoljo njega kakšnih tisoč ljudi učilo nemški. Pa tudi vi, ki ne znate nemški, bote največ storili za pravice našega naroda, če ne sprejmete nobenega vam nerazumljivega dopisa. S tem si prihranite tudi nepotreben strošek, ki ga plačate raznim pisarjem za branje in odgovor, in morebitno drugo škodo. In tako storite veliko več za naš jezik in naš narod, kakor vse pritožbe poslancev. Kvišku srca! Vse za naš materni slovenski jezik. Na svoji zemlji svoji gospodarji!

Kako govori koroška Slovenka

Odlomek govora koroškega slovenskega kmetkega dekleta na nekem slovenskem shodu na Spod. Štajerskem:

Prinašam Vam pozdrave 120.000 koroških Slovencev, ki izmed vseh Jugoslovancev najbolj trpimo preganjanje in krivice. Že pred vojno koroški Slovenci nismo imeli nobenih pravic, a ko se je vojska začela, dvignili so se naši narodni nasprotniki Nemci in odpadniki s tako surovo silo proti nam, kakor ob času, ko so Turki pustošili po slovenskih krajih. Nemški vojskarji je mobiliziral svojo surovo nemško armado in začeli so goniti z nasajenimi bajoneti naše doma ostale Slovence, duhovnike ter druge odlič-

ne narodnjake, katere so sramotili, napljujevali, ropali, pobijali, kakor se ne dela niti z razbojniki. Ker niso mogli koroških Slovencev ponemčiti s šolami, so si hoteli Nemci ohladiti jezo nad nami Slovence, ob tem času, ko ni bilo državnega zbora in nismo imeli nikjer pomoči.

Prve dve leti vojne koroški Slovenec skoro še sam za sebe ni smel misliti „Slovenec sem.“ Kdo pa je celo hotel misliti, da je Slovan, je pa moral imeti že testament pripravljen. Krivice, ki se nam koroškim Slovincem godijo, so tako velike, da jih more poznati le tisti, kdor pri nas na tužnem koroškem živijo. Ko otrok pride v šolo, začne se nemško nekulturno delo. Večina šol dobi podporo od Südmärke in od sulfereina, da le slovenski otrok na taki šoli ne sliši nobene slovenske besede. Otroci ne znajo ne nemško in ne slovensko. Ako ena na cesti srečajo. Te pozdravijo nemško: „Grüss Gott!“ in če ga kdo vpraša, kaj pomeni to po nemško, pa pravi: „Jaz ne znam nemško.“ Na šoli Tolsti vrh, kjer ni nobenega nemškega otroka, so morali učenci več ur klečati, ker so učiteljico pozdravili na cesti slovenski.

Pri nas na Koroškem bi bilo treba na poštah, na kolodvorih, na vlaku, na sodnih, na davkariji, na okrajnih glavarstvih, pri finančnih in pri vseh drugih uradih, tovarnah itd., da bi Slovence peljal tolmača seboj, če hoče kaj opraviti. Od nobenega urada ne dobiš slovenskega pisma, nobene slovenske tiskovine; samo tedaj, ko so klicali naše fante in očete na vojsko in ko pobirajo vojno posojilo, takrat so nabijali tudi slovenske razglase, takrat je smel tudi Slovenec umirati in žrtvovati in niso ga poslali iz fronte nazaj domov, če ni znal „deutsch.“

Izmed več tisoč koroških Slovencev, sta žalibog padla tudi moja dva brata v vojni, pa ne zato, da bi nas koroški Slovenci še naprej preganjali, ampak za Avstrijo, ki nam za plačilo mora dati svobodno Jugoslavijo.

Dragi slovenski Štajerci! Dolgo je bila meja tu med Štajersko in Koroško zaprta. Tri leta so jo stražili vojniki z nasajenimi bajoneti in nabiti puškami. Slovenski Korošci nismo smeli k Vam, dragi Štajerci. A odslej se naj meja razbije za vedno. Naj ne bo med Jugoslavijo nobenih deželni mej več! Prinesla sem iz občin Tolsti vrh, Guštanj in Kotelj 1100 podpisov za Jugoslavijo. Ti prostovoljni podpisi prosijo Jugoslovanski klub, da naj ne odneha prej, da bomo rešeni nemških krempljev združeni s svobodnimi avstrijskimi in ogrskimi ter furlanskimi Slovenci, Srbi in Hrvati v srečneši svobodni Jugoslaviji!

Novi predpisi namestništva za promet z živino na Štajerskem

Cesarski namestnik grof Clary je preustrojl graško vnovčevalnico in sicer popolnoma v snislu, da odločuje z živino v deželi v prvi vrsti le namestništvo. Po dosedajnih pravilih je imela deželna komisija precej moči, da bi bila lahko varovala težnje živinorejcev in konzumentov, če bi se bila ravnala po določilih predpisih. Toda že dosedaj se ni cesarska namestnija brigala za sklepe deželne komisije in je ni hotela niti sklicati, dasiravno je to zahteval večkrat deželni odbor in zlasti člana ekselence grof Attems in poslanec dr. Verstovšek.

Deželni odbor je zavzemal od začetka vojne stališče, da se morajo obrniti veliki dobički iz kupčevanja v prid živinorejci, toda namestnija je temu vedno nasprotovala, ker je hotela s pridobljenim dobičkom kriti razne fiktivne fondre pri namestnji in razne izgube, ki so nastale vsled nespretnega gospodarstva in ponesrečene spekulacije raznih uradov. Ker se je od več strani pritiskalo na Dunaju glede ureditve vnovčevalnice in so nekateri člani deželne komisije tudi odločno zahtevali, da se jim položi natančen račun in pojasni naravnost uničujoča kritika revizorjev poljedelskega ministrstva o celom prometu, si je cesarski namestnik pomagal iz te zadrege kratkoma-lo s tem, da je razpustil deželno komisijo in izdal nove predpise.

Nova določila so osupnila vse prizadete kroge, tako, da se je že deželni odbor sam bavil s tem važnim vprašanjem in hoče tud dosledno varovati težnje živinorejcev. Cesarski namestnik grof Clary določa, da se ves dobiček razdeli in sicer po dve tretjini na splošno avstrijsko vnovčevalnico na Dunaju in eno tretjino pa na cesarsko namestnijo v Gradcu. Ta določba je naravnost izzivaloča zlasti za deželo in za c. kr. Kmetijsko družbo, kateri sta delovali za povzdigo živinorejce. Velikanski dobički pri vnovčevalnici so po zaslugi cesarskega namestnika za deželo in za živinorejce izgubljeni.

Deželno komisijo je sestavila namestnija tako, da ima za svoje namene vedno lahko večino. Slovenski Štajer bo, kolikor nam je dosedaj znano, zastopan le po deželnem odborniku dr. Verstovšku, katerega je cesarska namestnija imenovala za člana z odlokom z dne 14. maja. Naša zahteva je, da bi moralo biti v deželni komisiji zastopanih vsaj ena tretjina slovenskih članov. Sicer je pa naloga deželne komisije tako omejena, da ne bo imela nobene moči in odločilne besede. Deželna komisija niti ne sme sklepati o raznih predlogih, ampak predsednik ima

pravico samo konstatirati, kakšna navodila so se sprožila v komisiji.

Na ta način so od oblasti nanovo oškodovani živinorejci in konzumenti, kajti družba bo skrbela na pritisk cesarske namestnije, da bo pridobila za njo kolikor mogoče novih dohodkov, kar bo šlo vse na račun naših kmetov-zivinorejcev.

Ob obletnici deklaracije.

Slovenci, pozor! Slovenci, posnemajte! Od vzglednih rodoljubov, v St. Lovrencu nad Mariborom smo sprejeli za Tiskovni dom dosedaj največje darilo 2320 K in to-le pismo: „Prepričani, da je naš slovenski narod postal polnoleten, da rabi večjo hišo, večjo obleko in več hrane; prepričani, da boče čim večja njegova izobrazba, tem večji njegov gospodarski napredek, tem večja njegova politična moč; prepričani, da boče k vsemu temu pripomogel nov Tiskovni dom kot kulturno središče štajerskih Slovencev; darujemo ob obletnici jugoslovanske deklaracije zanj podpisani šentlovrenški rodoljubi sedanjemu velikemu času tudi primerne darove v skupnem znesku 2320 K, in sicer: Lamprecht Maks in Marija, kmetovalca, 250 K; Skerbinjek Pavel in Julija, kmetovalca, 200 K; Schweigeß Franc in Marija, 200 K; Brezočnik Anton in Katarina, 200 K; Paulič Jakob in Antonija, kmetovalca, 200 K; Horvat Friderik, župnik, 200 K; Kuk Jožef, vojni kurat, 200 K; Oblak Janez, kaplan, 100 K; Rododendron Franc in Marija, kmetovalca, 100 K; Paulič Marija in Terezija, kmetovalki, 100 K; Pernat Alfons in Frančiška, kmetovalca, 100 K; Ladinik Marija, mati-vdova, 100 K; Cipor Alojzija, kmetovalka, 100 K; Skerbinjek Milka, kmetovalka, 100 K; Pernat Marija, mati-vdova, 50 K; Peitler Jurij in Marija, kmetovalka, 25 K; Horvat Matilda, posestnica, 20 K; Paulič Rozina 10 K; Pušnjak Roman 10 K; Neimenovan 10 K; Pečovnik Marija 10 K; Brezočnik Marijeta 6 K; Karničnik Uršula 5 K; Ropič Ivana 5 K; Forneci Ivana 6 K; T. Gornjak 3 K; „avnik Marija 3 K; Arbeiter Franciška 2 K; Arbeiter Pepca 2 K; Menhart Marija 3 K. Slovenci in Slovenke, razumimo veliki čas, darujmo velike svote!

Ob obletnici majniške deklaracije za Tiskovni dom! V St. Vidu nad Valdekom se je nabralo za Tiskovni dom v Mariboru svota 363 K; darovali pa so: župnik Repolusk Fric 200 K; Repolusk Marija 6 K; Stalekar Marija, 5 K; Krajnc Jozefa 4 K; Dvorjak Leopold 4 K; Tamše Alojz 4 K; Vivod Franca 3 K; Klančnik Helena 3 K; Stinek Helena 3 K; Skočaj Helena 3 K; Tisnikar Florijan 3 K; po 2 K: Kun Marija, Vivod Marija, Sešel Antonija, Oprešnik Jera, Stalekar Antonija, Stalekar Liza, Stalekar Mihael, Stalekar Franc, Vivod Franc, Vocovnik Verona, Fr. Svab, Svab Anton, Tamše Rozalija, Tamše Martin, Tamše Cila, Skočaj Leopold, Pustinek Liza, Zaponšek Antonija, Zaponšek Liza, Pustinek Amalija, T. Plazl, Bovha Pankrac, Merhar Miha, Zajamšek Marijeta, Kotnik Jurij, Mirkac Treza, Aberšek Amalija, po 1 K: Kotnik Marija, Kotnik Helena, Kotnik Neža, Kotnik Jožef, Grobelnik Angela, Grobelnik Franca, Rotovnik Antonija, Rotovnik Jozefa, Rotovnik Treza, Rotovnik Lovrene, Rotovnik Leopold, Kolesnik Mar., Oprešnik Marija, Sešel Antonija, Pustinek Ivana, Pocajt Helena, Rednak Marija, Rednak Sebastijan, Močilnik Martin, Marzel Lovro, Pustinek J., Tamše Franc, Tamše Janez, Tamše Roza, Tamše Marija, Tamše Angela, Klančnik Jožef, Kurmanšek Anton, Svab Jožef, Svab Antonija, Legnar Jožef, Legnar Franc, Klančnik Franc, Borovnik Franc, Zaponšek Miha, Japornik Rok, Mirkac Ferdinand, Mirkac Jurij, Mirkac Alojzija, Mirkac Antonija, Mirkac Treza, Aberšek Dominik, Aberšek Franca, Aberšek Marija, Brešar Anton, Skočaj Jožef, Podpečan Valentin, Vivod Janez, Meha Roza, Hudovernik Franca, Tamše Franca, Čas Urša, Oprešnik Jera, Kos Liza, Skočaj Marija, Britovšek Marija, Britovšek Angela, Kotnik Franc, Zajamšek Angela, Mrzdovnik Verona, Krajnc Jozefa, Cerkovnik Jozef, Šotl Marija, Smonkar Antonija; župnik Repolusk Fric še za slovensko šolo v Mariboru 20 K, za Trstenjakov sklad 10 K, za Dijaško kuhinjo 17 K.

Naše žrtve za domovino.

Jelenkova obitelj v Razborci župnije St. J. pod Turjakom je dobila pretresljivo vest, da je 23letni Jurček, ki je odšel leta 1915 na italijansko fronto, sodeloval pri 7. in 9. soški ofenzivi in si zaslužil bronasto hrabrostno svetinjo, dne 18. aprila umrl v bolnišnici v Ljubljani na dobljeni pljučni bolezni. Ljubil je mir, bil dober, bogaboječ mladenič, čast slovenskim Kladenicem. Vsi smo ga radi imeli, Bog pa še rajši. Zato ga nam je odvzel, vzel iz te dežele nemira v svoj večni mir. Spavaj mirno v ljubli slovenski zemlji, ki si jo branil tako junaško s svojim življenjem!

Rumež Franc iz Zabljeka pri Slov. Bistrici je umrl dne 11. maja t. l. v vojaški bolnišnici v Mariboru. Prehladil se je na bojišču in si nakopal pljučno bolezen, koji je žalibog podlegel, star še le 21 let.